

Econ 1220 7 november

Rettferdighet og inntektsfordeling

Hilde Bojer

7. november 2006

Konsumentsoverenitet

Effektivitet, velferd er definert ut fra konsumentenes egne preferanser

Markedet sikrer ikke alltid konsumentsovereniteten

Visse inngrep i markedet sikrer konsumentsovereniteten

F eks eksterne virkninger

Inngrep mot røyking og alkohol er ikke (nødvendigvis) i strid med konsumentsovereniteten

Men begrepet svikter der det er alvorlige interessekonflikter mellom konsumentene (Eksterne virkninger i konsumet)

Benevning

MRS og MRT: liter vin/kilo brød

MBV og MAK: kroner per liter vin, kroner per kilo brød

Innhold

Kritikk av velferdismen

The Capability approach

Måling av økonomisk levestandard

Måling av fattigdom

Måling av ulikhet

Kritikk av 'velferdismen'

John Rawls (USA)

Amartya Sen (India)

- ▶ Forskjellige oppfatninger av det 'gode'
- ▶ Adaptive preferanser
- ▶ Dyre preferanser

Stiller spørsmålet: likhet i hva?

Økonomisk likhet?

- ▶ Lik timelønn?
- ▶ Lik årsinntekt?
- ▶ Lik livsinntekt?
- ▶ Lik inntekt per forbruksenhet?

Rawls' forslag:

Primærgoder:

- ▶ Politiske rettigheter og muligheter
- ▶ Inntekt og formue
- ▶ Det samfunnsmessige grunnlaget for selvrespekt

NB Det som står i læreboka om primærgoder er feil!

John Rawls (forts)

Primærgodene skal fordeles likt med mindre ulikhet er til fordel for dem som kommer dårligst ut

Problem (blant annet):

Folk har ulike behov av objektive årsaker, og uten egen skyld

Eksempel: Dårlig helse, uførhet.

Lik inntekt kan gi ulike 'levekår'.

Sen's capability approach

Mål for økonomisk og annen politikk:
sikre individenes funksjonsevner (capabilities)

The capability approach (forts)

Funksjonsevner

Et eksempel er deltaking i samfunnet. Den evnen avhenger av relativ inntekt

Et annet eksempel: å spise seg mett. Den evnen avhenger av absolutt inntekt

Det *absolutte* behovet **deltaking i samfunnet** avhenger av den *relative* økonomiske stilling

Funksjonsevne: hva du har mulighet (evne) til å være og gjøre

To viktige begrep:

Functioning: spise

Capability: evne til å spise deg mett

Illustrasjon:

Sulte – tvungent: funksjonsevnen mangler

Faste – frivillig: funksjonsevnen er til stede

Hvilke er de viktige funksjonsevnene?

Sen nekter å svare

Martha Nussbaum har utgitt en omstridt liste

HDI: Human Development Index (FN)

Lese-og skrive

Helse

Måling av økonomisk levestandard

Økonomisk levestandard er bestemt av både inntekt og formue

Vanligvis studeres bare inntekt

Definisjon av inntekt:

Mulig konsum uten å redusere formuen

Forskjellige slags inntekt

Inntektsregnskapet for personer 18 år og eldre i 1996

Inntektstype	Prosent		
	Alle	Menn	Kvinner
Lønnsinntekt	65	67	61
+ Næringsinntekt	7	10	3
+ Kapitalinntekt*	6	7	5
+ Overføringer	22	16	31
= Samlet inntekt	100	100	100
- Direkte skatt	26	28	22
= Inntekt etter skatt	74	72	78

*før fradrag av renter på gjeld

Personer 18 år og eldre

Andre inntektsbegrep

- ▶ Utvidet inntekt: Inkluderer hjemmeproduksjon
- ▶ Full inntekt: Inkluderer fritid

Individuell inntekt og husholdningsinntekt

Vanlig brukt i offentlige utredninger og internasjonale sammenlikninger:

HUSHOLDNINGENS DISPONIBEL INNTEKT PER FORBRUKSENHET

Forbruksenhet: for eksempel

$$FE = \sqrt{(n)}$$

Hvor n er antall personer i husholdningen.

Kalles også ekvivalensskala

(Equivalent adult scales)

Det finnes mange andre, og ingen særskilt godt teoretisk begrunnet

Valg av skala betyr mye ved sammenlikning av f eks barnefamilier og pensjonister

Definisjon av fattigdom

Fattigdomsgrense: En inntekt **FG** slik at de som har lavere inntekt enn **FG** er definert som fattige.

(Av og til også: inntektsfattige i motsetning tidsfattige)

Vanligvis korrigert for familjestørrelse:
disponibel inntekt per forbruksenhet

To typer fattigdomsgrense:

- ▶ Absolutt
- ▶ Relativ

Eksempel på absolutt: 1 eller 2 dollar per døgn per person
brukes internasjonalt (FN)

Relativ: 50 prosent av medianinntekten

Median: deler befolkning i to like deler, halvparten har mindre enn
M, halvparten har mer.

Betydning av forbruksenheter

Fattige etter ekvivalensskala. Norge 1999
Prosent

Husholdningstype	Ekvivalensskala n^e				
	e =				
	0	0,2	0,5	0,75	1
En person	6	4	3	2	1
To personer	5	4	3	2	1
Tre personer	1	1	1	1	2
Fire + personer	1	1	2	4	9
Fattige i alt	14	11	9	9	12

